

Gemcytabina i nab-paklitaksel (Abraxane®)

Gemcytabina i nab-paklitaksel (Abraxane®) to terapia łączona do leczenia chemioterapeutycznego.

Gemcytabina i nab-paklitaksel (Abraxane®)

Gemcytabina i nab-paklitaksel (Abraxane®) to terapia łączona do leczenia chemioterapeutycznego. Zalecamy przeczytanie niniejszej ulotki wraz z przygotowanymi przez nas ogólnymi informacjami na temat chemioterapii i rodzaju nowotworu, na który cierpi dana osoba.

Lekarz onkolog wyjaśni tę metodę leczenia oraz związane z nią możliwe skutki uboczne, zanim pacjent wyrazi zgode na jej zastosowanie.

Więcej informacji na temat leczenia

Niniejsze informacje są aktualne w momencie ich publikacji. Niekiedy jednak między kolejnymi datami redakcji broszury wiedza na temat opisanego tutaj leczenia lub jego skutków ubocznych może ulec zmianie.

Jeżeli pacjent potrzebuje więcej informacji na temat opisanego tutaj leczenia, może porozmawiać ze swoim zespołem onkologicznym. Może też wejść w witrynę elektronicznego Kompendium leków (electronic Medicines Compendium, eMC), w której znajdują się ulotki informacyjne dla pacjentów (patient information leaflet, PIL) na temat opisanych tutaj leków.

Jak podaje się gemcytabinę i nab-paklitaksel

Gemcytabinę i nab-paklitaksel otrzymuje się na oddziale chemioterapeutycznym w trybie ambulatoryjnym lub podczas pobytu w szpitalu. Lek podaje pielęgniarka specjalizująca się w chemioterapii.

Zazwyczaj podczas leczenia pacjent spotyka się z:

- onkologiem,
- pielęgniarką specjalizującą się w chemioterapii lub pielęgniarką specjalistą,
- specjalistą farmaceutą.

W niniejszej broszurze osoby te nazywamy odpowiednio: lekarzem, pielęgniarką lub farmaceutą.

W dniu podania leków lub wcześniej pielęgniarka albo pracownik laboratorium pobiera od pacjenta próbkę krwi. Robi się to, aby sprawdzić, czy przyjęcie chemioterapii jest dla pacjenta bezpieczne.

Przed rozpoczęciem chemioterapii pacjent odbywa rozmowę z lekarzem, pielęgniarką lub farmaceutą. Osoba ta przeprowadza rozmowę z pacjentem na temat wyników badania krwi oraz jego samopoczucia. Jeśli wyniki badania krwi są prawidłowe, zespół farmaceutyczny przygotowuje leki przeciwnowotworowe.

Zazwyczaj przed chemioterapią pielęgniarka podaje pacjentowi leki przeciwwymiotne (antyemetyczne). Leki chemioterapeutyczne mogą być podawane przez:

- kaniulę – krótką, cienką rurkę wprowadzoną przez pielęgniarkę do żyły w ramieniu lub dłoni,
- cewnik centralny – cienką rurkę wprowadzoną podskórną do żyły w klatce piersiowej,
- cewnik centralny wprowadzony obwodowo – cienką rurkę wprowadzoną do żyły w ramieniu, a stamtąd do żyły w klatce piersiowej,
- wszczepialny port (port naczyniowy) – dysk umieszczony pod skórą w klatce piersiowej lub ramieniu i prowadzący do żyły w klatce piersiowej.

Schemat chemioterapii

Chemioterapia może być podawana w serii kilku cykli leczenia przez okres kilku miesięcy. Każdy cykl zazwyczaj trwa 28 dni (4 tygodnie). Lek jest zazwyczaj podawany w 1., 8. i 15. dniu każdego cyklu.

Chemioterapię podaje się w postaci kroplówki (infuzji). Nab-paklitaksel zazwyczaj podaje się jako pierwszy. Każda infuzja trwa około 30 minut.

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta wyjaśnią pacjentowi, jak prowadzone będzie leczenie. Mogą oni też wręczyć pacjentowi kopię planu leczenia, aby wziął go do domu.

Skutki uboczne

Opisujemy tutaj najczęściej występujące skutki uboczne leczenia. Przedstawiamy również niektóre z rzadziej pojawiających się skutków ubocznych.

U pacjenta mogą wystąpić niektóre z opisanych tu skutków ubocznych, jednak mało prawdopodobne jest, że wystąpią u niego one wszystkie. Pacjent może doświadczyć pewnych skutków ubocznych, również tych rzadziej występujących, których tu nie wymieniono.

O zaobserwowanych skutkach ubocznych należy zawsze poinformować lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę. Mogą oni:

- przepisać leki, które pomogą ograniczyć niektóre ze skutków ubocznych,
- udzielić informacji na temat łagodzenia skutków ubocznych.

Ważne jest, aby przyjmować leki ściśle według zaleceń. Dzięki temu jest bardziej prawdopodobne, że będą skuteczne.

Poważne i zagrażające życiu skutki uboczne

Niektóre metody leczenia nowotworów mogą mieć poważne skutki uboczne. Czasami mogą być one zagrożeniem dla życia. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta może wyjaśnić ryzyko wystąpienia takich skutków ubocznych u danej osoby.

Kontakt ze szpitalem

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta przekaże pacjentowi całodobowe numery do szpitala. Jeśli pacjent poczuje się źle lub będzie potrzebować porady, może zadzwonić pod podane numery o dowolnej porze dnia lub nocy. Należy zapisać te numery w telefonie lub trzymać je w bezpiecznym miejscu.

Skutki uboczne występujące w trakcie leczenia

Niektóre osoby mogą doświadczać skutków ubocznych w trakcie chemioterapii lub krótko po jej zakończeniu.

Reakcja alergiczna

Niektórzy pacjenci wykazują w trakcie leczenia reakcję alergiczną na opisany tutaj lek. Niektóre z możliwych objawów reakcji alergicznej:

- uczucie gorąca lub rozpalenie widoczne na twarzy,
- dreszcze,
- świąd,
- wysypka na skórze,
- zawroty głowy lub nudności,
- ból głowy,
- uczucie duszności lub świszczący oddech,
- obrzęk twarzy lub ust,
- ból pleców, brzucha lub w klatce piersiowej.

W trakcie leczenia pielęgniarka kontroluje stan pacjenta pod kątem ewentualnych oznak reakcji alergicznej. Jeśli pacjent poczuje się źle lub wystąpi u niego którykolwiek z powyższych objawów, powinien niezwłocznie poinformować o tym pielęgniarkę. W przypadku wystąpienia reakcji alergicznej personel medyczny może szybko wdrożyć odpowiednie leczenie.

Czasami reakcja występuje kilka godzin po zabiegu. W razie wystąpienia powyższych objawów lub złego samopoczucia po przyjeździe do domu pacjent powinien natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod podany całodobowy numer telefonu.

Wyciek leku poza żyłę

Lek może wyciekać poza żyłę. W takim przypadku może dojść do uszkodzenia tkanki otaczającej żyłę. Nazywamy to wynaczynieniem. Do wynaczynienia dochodzi rzadko, ale jeśli już to się stanie, istotne jest niezwłoczne podjęcie odpowiednich działań. Należy natychmiast poinformować pielęgniarkę, jeśli występuje pieczenie, ból, zaczerwienienie lub obrzęk wokół żyły.

Ból wzdłuż żyły

Opisane tutaj leczenie może powodować ból:

- w miejscu podania kroplówki (infuzji),
- wzdłuż żyły.

Jeśli pacjent odczuwa ból, powinien niezwłocznie poinformować o tym pielęgniarkę. Może ona skontrolować stan miejsca podania leku. Lek można podawać wolniej lub przepłukać to miejsce większą ilością płynu w celu zmniejszenia bólu.

Częste skutki uboczne

Ryzyko infekcji

Opisany tutaj lek może zmniejszyć liczbę krwinek białych. Komórki te zwalczają infekcje. Jeśli liczba krwinek białych jest niska, zwiększa się podatność na infekcje. Niski poziom krwinek białych to tzw. neutropenia.

Gdy poziom krwinek białych jest niski, infekcja może okazać się bardzo poważna. W przypadku wystąpienia infekcji należy jak najszybciej przystąpić do jej leczenia. Jeśli u pacjenta wystąpi którykolwiek z poniżej wymienionych objawów, powinien on natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu:

- temperatura powyżej 37,5°C,
- temperatura poniżej 36°C,
- złe samopoczucie, nawet przy prawidłowej temperaturze ciała,
- objawy infekcji.

Objawy infekcji to między innymi:

- dreszcze i drżenie,
- ból gardła,
- kaszel,
- duszności,
- biegunka,
- konieczność częstego oddawania moczu lub dyskomfort w trakcie oddawania moczu.

Ważne jest, aby postępować zgodnie z wszelkimi zaleceniami zespołu onkologicznego.

Poziom krwinek białych zazwyczaj wraca do normy przed kolejnym podaniem leku. Przed kontynuacją chemioterapii pacjent zostaje poddany badaniu krwi. Jeśli poziom krwinek białych jest niski, lekarz może nieznacznie opóźnić podanie leków do czasu podwyższenia się poziomu tych krwinek.

Sinienie i krwawienie

Opisane tutaj leczenie może prowadzić do zmniejszenia liczby płytek krwi. Płytki krwi to komórki, które biorą udział w krzepnięciu krwi.

Jeśli liczba płytek krwi jest niska, łatwiej mogą pojawiać się siniaki lub krwawienie. Pacjent może doświadczyć takich objawów jak:

- krwawienie z nosa,
- krwawienie z dziąseł,
- obfite miesiączkowanie,
- krew w moczu lub stolcu,
- drobne czerwone, brązowe lub fioletowe plamki, które mogą wyglądać jak wysypka – może to być trudne do stwierdzenia u osób z czarnym lub brązowym kolorem skóry.

Należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod podany numer całodobowy, jeśli u pacjenta wystąpią siniaki lub krwawienie z niewyjaśnionej przyczyny. Może być konieczne podanie kroplówki w celu dostarczenia pacjentowi dodatkowych płytek krwi. Nazywa się to transfuzją płytek krwi.

Anemia (niski poziom krwinek czerwonych)

Opisane tutaj leczenie może zmniejszyć liczbę krwinek czerwonych. Krwinki czerwone transportują tlen po całym organizmie. Jeżeli liczba krwinek czerwonych jest niska, nazywa się to niedokrwistością (anemią). Pacjent może doświadczać:

- wyraźnego spadku energii,
- braku tchu,
- zawrotów głowy.

Jeśli u pacjenta wystąpią wyżej wymienione objawy, powinien on natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu. Pacjent może wymagać leczenia anemii. W razie znacznej anemii może zaistnieć potrzeba podania mu kroplówki uzupełniającej poziom krwinek czerwonych. Nazywa się to transfuzją krwi.

Nudności

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta przepisze leki przeciwwymiotne, aby zapobiec występowaniu nudności lub je ograniczyć. Leki należy przyjmować ściśle według zaleceń, nawet jeżeli nie odczuwa się nudności. Łatwiej jest zapobiegać nudnościom niż je leczyć.

W przypadku nudności należy często pić płyny małymi łykami i regularnie spożywać niewielkie porcje jedzenia. Ważne jest, aby przyjmować wystarczającą ilość płynów. Jeśli pacjent w dalszym ciągu odczuwa nudności lub wymiotuje raz lub dwa razy na 24 godziny, należy jak najszybciej skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc na podany numer całodobowy. Jego personel udzieli porad w tym zakresie. Może też zmienić lek przeciwwymiotny. Jeżeli pacjent odczuwa nudności, powinien powiadomić o tym personel.

Uczucie zmęczenia

Uczucie zmęczenia jest powszechnie występującym skutkiem ubocznym tej terapii. Często nasila się ono pod koniec leczenia i utrzymuje przez kilka tygodni po jego zakończeniu. Nie należy się spieszyć i powinno się planować dni tak, aby mieć czas na odpoczynek. Niezbyt forsowne ćwiczenia, na przykład krótki spacer, mogą pomóc złagodzić uczucie zmęczenia.

W razie odczuwania senności nie należy prowadzić pojazdów ani obsługiwać maszyn.

Zawroty głowy

Nab-paklitaksel może wywoływać zawroty głowy. Jeśli do tego dojdzie, należy zgłosić to lekarzowi lub pielęgniarce. W razie odczuwania zawrotów głowy nie należy prowadzić pojazdów ani obsługiwać maszyn.

Bóle głowy

Opisane tu leczenie może wywoływać bóle głowy. Jeżeli pacjent odczuwa bóle głowy, powinien zawsze poinformować o tym lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę. Może od nich uzyskać porady na temat środków przeciwbólowych, które mogą pomóc. Należy ich powiadomić, jeśli ból głowy nie ustępuje lub nasila się.

Wypadanie włosów

Zazwyczaj wszystkie włosy na głowie wypadają. Brwi, rzęsy oraz inne owłosienie na ciele również mogą wypaść lub przerzedzić się. Zazwyczaj wypadanie włosów zaczyna się po pierwszym lub drugim cyklu leczenia.

Chłodzenie skóry głowy to sposób na obniżenie temperatury tego obszaru skóry, co pomaga ograniczyć utratę włosów. Pielęgniarka poinformuje pacjenta, czy ta metoda może okazać się skuteczna w jego przypadku.

Istnieją różne sposoby maskowania utraty włosów. Pielęgniarka może przekazać informacje na temat radzenia sobie z wypadaniem włosów. Należy pamiętać, aby chronić skórę przed słońcem. Na skórę głowy należy stosować krem z filtrem o wskaźniku ochrony nie mniejszym niż 30 SPF. Można też zakrywać głowę czapką lub chustką.

Utrata włosów jest zazwyczaj tymczasowa. Włosy zazwyczaj odrastają po zakończeniu leczenia. W bardzo rzadkich przypadkach włosy mogą nie odrosnąć lub mogą być cieńsze niż przed terapią. Jeśli pacjenta to niepokoi, powinien porozmawiać o tym z lekarzem, pielęgniarką lub farmaceutą.

Biegunka

Opisane tutaj leczenie może wywoływać biegunkę. Biegunka oznacza wydalanie większej niż zwykle ilości stolca (kału) lub oddawanie stolców wodnistych albo luźnych. Jeśli pacjent ma stomię, może ona stawać się bardziej aktywna niż zwykle.

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta mogą przepisać leki hamujące biegunkę, które pacjent przyjmuje w domu. W razie wystąpienia biegunki lub łagodnego zwiększenia aktywności stomii należy postępować zgodnie z wskazówkami personelu dotyczącymi:

- przyjmowania leków przeciwbiegunkowych,
- ilości i rodzaju przyjmowanych płynów,
- zmian w diecie, które mogą być pomocne.

Należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu w następujących sytuacjach:

- biegunka występuje w nocy,
- pacjent odczuwa nieprzyjemne skurcze żołądka,
- pacjent wypróżnia się więcej niż 4 razy na dobę,
- nastąpił umiarkowany wzrost aktywności stomii,
- leki hamujące biegunkę nie zadziałały w ciągu 24 godzin.

Może zaistnieć potrzeba oddania próbki kału do badania lub zgłoszenia się do szpitala w celu przyjęcia płynów w formie kroplówki albo antybiotyków.

Zaparcia

Opisane tutaj leczenie może wywoływać zaparcia. Zaparcie oznacza niemożność oddawania stolca tak często, jak zwykle. Czynność ta może być trudna lub bolesna. Oto kilka rad, które mogą pomóc:

- Należy pić co najmniej 2 litry (3½ pinty) płynów dziennie.
- Należy jeść produkty spożywcze zawierające duże ilości błonnika, takie jak owoce, warzywa i chleb pełnoziarnisty.
- Należy regularnie wykonywać niezbyt forsowne ćwiczenia fizyczne, takie jak krótkie spacerunki.

W przypadku zaparcia należy poprosić personel szpitalny dyżurujący na całodobowej infolinii o poradę. Personel może podać środki przeczyszczające, które złagodzą dolegliwości.

Jeśli pacjent nie oddał stolca od ponad dwóch dni i wymiotuje, należy natychmiast zadzwonić pod podany numer całodobowy.

Zaburzenia smaku

Niektóre rodzaje jedzenia mogą wydawać się bez smaku lub smakować inaczej. Należy próbować różnych potraw, aby znaleźć takie, które smakują najlepiej. Pacjent może również odczuwać gorzki lub metaliczny posmak w ustach. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta mogą udzielić porady w tym zakresie. Pomocne może być:

- ssanie kwaśnych cukierków lub landrynek bez cukru,
- spożywanie zimnych artykułów spożywczych,
- jedzenie świeżych owoców o wyrazistym smaku.

Zaburzenia smaku ustępują zazwyczaj po zakończeniu leczenia. Mamy więcej informacji dotyczących radzenia sobie z zaburzeniami smaku.

Brak apetytu

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na apetyt. Nie należy martwić się w przypadku utraty apetytu trwającej jeden lub dwa dni. Jeśli jednak apetyt nie wróci po kilku dniach lub pacjent chudnie, należy powiedzieć o tym lekarzowi, pielęgniarce lub farmaceucie. Mogą oni udzielić porad w tym zakresie: zalecić pacjentowi przyjmowanie suplementów diety lub napojów albo zasugerować zmianę diety lub zwyczajów żywieniowych.

Ból jamy ustnej i gardła

Przyjmowanie opisanego tutaj leku może wywoływać ból jamy ustnej i gardła. U pacjenta może również wystąpić owrzodzenie jamy ustnej. Może to spowodować zwiększoną podatność na infekcje jamy ustnej lub gardła. Zęby lub protezy należy myć miękką szczoteczką rano i wieczorem oraz po posiłkach.

Należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu, w następujących sytuacjach:

- ból w jamie ustnej lub gardle ogranicza przyjmowaną ilość jedzenia lub płynów;
- w jamie ustnej, na języku lub ustach pojawiły się pęcherze, owrzodzenia lub białe plamy.

Personel szpitala może doradzić, przekazać płyn do płukania jamy ustnej lub leki, które pomogą zmniejszyć ból lub wyleczyć ewentualną infekcję. Należy stosować się do otrzymanych wskazówek i:

- pić dużą ilość płynów;
- unikać alkoholu i tytoniu,
- unikać pokarmów, które mogą podrażnić jamę ustną i gardło.

Drętwienie lub mrowienie w rękach lub stopach (neuropatia obwodowa)

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na unerwienie palców dłoni i stóp. Może to prowadzić do drętwienia, mrowienia lub bólu w rękach lub stopach. Jest to tzw. neuropatia obwodowa. Pacjent może mieć trudności z wykonywaniem zadań wymagających precyzji, takich jak zapinanie guzików czy wiązanie sznurówek.

Jeżeli pacjent ma takie objawy, powinien zawsze poinformować o tym lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę. Niekiedy w takiej sytuacji trzeba zmienić lek lub dawkę leku. Objawy te zazwyczaj ustępują powoli po zakończeniu leczenia. W przypadku niektórych osób utrzymują się jednak jako długoterminowe skutki uboczne leczenia.

Bóle mięśni lub stawów

Przez kilka dni po podaniu leków pacjent może odczuwać ból stawów lub mięśni. Jeżeli tak się dzieje, należy zawsze poinformować o tym lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę. Mogą oni przepisać środki przeciwbólowe i udzielić porady. Mogą również powiedzieć, czy środki przeciwbólowe, które pacjent zazwyczaj stosuje, są odpowiednie.

W przypadku bólu mięśni i stawów radzimy:

- przyłożyć ciepły kompres lub termoфор do bolącego miejsca,
- wziąć ciepłą kąpiel,
- planować zajęcia tak, aby mieć czas na regularny odpoczynek.

Zmiany skórne

Opisane tutaj leczenie może wpłynąć na skórę. Może wywołać wysypkę, czasem swędzącą. Lekarz lub pielęgniarka poinformuje, jakich zmian można się spodziewać. Jeśli skóra pacjenta jest wysuszona, powinien on spróbować używać codziennie nieperfumowanego kremu nawilżającego.

W rzadkich przypadkach występują znacznie poważniejsze zmiany skórne. Może pojawić się wysypka, następnie pęcherze, a później skóra może się łuszczyć. Jeśli wystąpią takie objawy, należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem.

Wszelkie zmiany skórne należy zawsze zgłaszać lekarzowi lub pielęgniarce. Udziela oni porady i mogą przepisać odpowiednie kremy lub leki. Zmiany skórne zazwyczaj ustępują po zakończeniu leczenia.

Gromadzenie się płynów

Opisane tutaj leczenie może powodować gromadzenie się płynów. Pacjent może przybrać na wadze albo mieć opuchniętą twarz, kostki lub nogi. Zazwyczaj stan ten powoli ustępuje po zakończeniu leczenia. Lekarz może przepisać leki, które pomogą zmniejszyć obrzęk.

Gromadzenie się płynów

Opisane tutaj leczenie może powodować gromadzenie się płynów. Pacjent może przybrać na wadze albo mieć opuchniętą twarz, kostki lub nogi. W przypadku zauważenia opuchlizny w tych obszarach należy zgłosić to lekarzowi lub pielęgniarce. Mogą oni przepisać leki, które pomogą zmniejszyć obrzęk.

Ból brzucha

Pacjent może odczuwać ból lub dyskomfort w okolicy brzucha, uskarżać się na wzdęcia, niestrawność lub mieć wiatry. Lekarz może przepisać leki ograniczające te dolegliwości. Należy poinformować lekarza, jeśli ból nie ustąpił.

W rzadkich przypadkach opisane tutaj leczenie może powodować zapalenie jelita i trzustki. Należy natychmiast skontaktować się z lekarzem w przypadku:

- nagłego lub silnego bólu brzucha,
- wymiotów,
- krwi lub śluzu w stolcu,
- gorączki.

Niepokój i zmiany nastroju

Leczenie nab-paklitakselem może wpływać na układ nerwowy. Pacjent może:

- odczuwać zaniepokojenie lub zdenerwowanie,
- mieć problemy ze snem,
- doświadczać zmian nastroju.

Tego typu objawy należy natychmiast zgłosić lekarzowi lub pielęgniarce.

Wpływ na nerki

Opisane tutaj leczenie może wpłynąć na funkcjonowanie nerek. Wpływ ten jest zazwyczaj łagodny i ustępuje po zakończeniu leczenia. Aby sprawdzić, czy nerki funkcjonują prawidłowo, przeprowadza się badania krwi.

Należy skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu w następujących sytuacjach:

- krew w moczu,
- rzadsze oddawanie moczu lub oddawanie mniejszej ilości moczu niż zwykle.

Picie płynów pomaga chronić nerki. Zazwyczaj zaleca się pić co najmniej 2 litry (trzy i pół pinty) płynów dziennie. Należy jednak postępować zgodnie ze wskazówkami otrzymanymi od swojego lekarza, pielęgniarki lub farmaceuty w sprawie ilości, która jest odpowiednia dla danego pacjenta.

Wpływ na wątrobę

Opisane tutaj leczenie może wpływać na funkcjonowanie wątroby. Zjawisko to występuje zazwyczaj w stopniu łagodnym. Aby sprawdzić, czy wątroba funkcjonuje prawidłowo, przeprowadza się badania krwi.

Niski poziom potasu

Nab-paklitaxel może czasami mieć wpływ na poziom potasu we krwi. U pacjenta przeprowadza się regularne badania krwi. Jeśli we krwi znajduje się zbyt mało minerałów, lekarz może przepisać suplementy.

Rzadziej występujące skutki uboczne

Wpływ na płuca

Opisane tu leczenie może powodować zapalenie płuc. W razie wystąpienia podczas leczenia lub po jego zakończeniu którejkolwiek z poniższych zmian należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod podany numer całodobowy:

- duszności,
- kaszel, który nie ustępuje,
- świszczący oddech,
- gorączka wynosząca ponad 37,5°C.

Jeśli wcześniej istniejące problemy z oddychaniem nasiliły się, również należy poinformować o tym lekarza. Pacjent może zostać skierowany na badania w celu sprawdzenia funkcjonowania jego płuc. W takiej sytuacji pacjent może być zmuszony przyjmować sterydy lub inne leki.

Zmiany ciśnienia krwi

Leczenie to może powodować niskie lub wysokie ciśnienie krwi. Wszelkie problemy z ciśnieniem krwi należy zgłaszać lekarzowi lub pielęgniarce. Podczas leczenia pielęgniarka regularnie kontroluje ciśnienie krwi pacjenta. Należy poinformować ją o ewentualnym pojawieniu się zawrotów lub bólu głowy.

Wpływ na funkcjonowanie serca

Leczenie opisanym tutaj lekiem może mieć wpływ na serce. Pacjent może zostać poddany badaniom w celu sprawdzenia funkcjonowania jego serca. Mogą być one wykonywane przed leczeniem, w jego trakcie i po nim.

Jeśli leczenie powoduje problemy z sercem, lekarz może zmienić stosowany rodzaj terapii.

Należy niezwłocznie zadzwonić pod podany numer całodobowy w razie wystąpienia któregokolwiek z poniższych objawów w trakcie leczenia lub po jego zakończeniu:

- duszności,
- zawroty głowy,
- zmiany rytmu serca.
- opuchnięte stopy i kostki.

Objawy te mogą być także wynikiem innych chorób, ale ważne jest, aby zgłosić się na badanie do lekarza. Należy zadzwonić pod numer alarmowy 999, jeśli u pacjenta wystąpią którekolwiek z poniższych objawów:

- ból, uczucie ciężkości lub ucisku w klatce piersiowej,
- trudności z oddychaniem.

Problemy z oczami

Leczenie może spowodować łzawienie i ból oczu. Lekarz może przepisać krople do oczu, które złagodzą te objawy. Zaczerwienienie oczu i zapalenie spojówek (łac. conjunctivitis) należy zgłosić lekarzowi. Pacjent może potrzebować kropli do oczu.

Nab-paklitaksel może również powodować nieostrość widzenia. Ból oczu lub zmianę widzenia należy zawsze zgłosić lekarzowi lub pielęgniarce.

Zmiany dotyczące paznokci

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na paznokcie. Mogą one rosnąć wolniej lub łatwiej się łamać. Mogą pojawić się na nich bruzdy bądź białe lub ciemne, podłużne przebarwienia. Dolegliwości tego typu znikają wraz z odrostem paznokci po zakończeniu leczenia. Niekiedy paznokcie mogą odchodzić lub odpadać.

Jeżeli skóra wokół paznokci stanie się bolesna i opuchnięta, należy bezzwłocznie skontaktować się ze szpitalem pod podanym całodobowym numerem telefonu. Mogą to być objawy infekcji.

Wskazówki dotyczące pielęgnacji paznokci:

- Paznokcie powinny być krótkie i czyste.
- Podczas mycia rąk lub kąpieli należy unikać bardzo ciepłej wody.
- Należy regularnie nawilżać paznokcie i skórki.
- Podczas leczenia należy unikać stosowania sztucznych paznokci, paznokci żelowych lub paznokci akrylowych – można za to używać lakierów do paznokci na bazie wody.
- W trakcie wykonywania prac domowych lub ogrodowych należy chronić paznokcie, nosząc rękawiczki.
- Jeśli zmiany obejmują paznokcie u stóp, zaleca się noszenie odpowiednio dopasowanych butów lub butów z odkrytymi palcami w celach ochronnych.

Wszelkie zmiany obejmujące paznokcie należy zgłosić lekarzowi lub pielęgniarce. Mogą oni udzielić porad lub umówić konsultację u podologa. Podolog jest specjalistą w zakresie pielęgnacji stóp.

Inne informacje

Ryzyko wystąpienia zakrzepu

Nowotwór i niektóre leki przeciwnowotworowe mogą zwiększać ryzyko wystąpienia zakrzepu. Należy niezwłocznie zadzwonić pod podany numer całodobowy w razie wystąpienia któregokolwiek z poniższych objawów w trakcie leczenia lub po jego zakończeniu:

- pulsujący ból lub opuchlizna nogi albo ramienia;
- miejscowe zaczerwienienie skóry – u osób o czarnej lub brązowej skórze może to być trudniejsze do stwierdzenia, ale skóra może stać się ciemniejsza,
- nagły atak duszności lub kaszlu.

Należy zadzwonić pod numer alarmowy 999, jeśli u pacjenta wystąpią którekolwiek z poniższych objawów:

- ból w klatce piersiowej,
- trudności z oddychaniem.

Zakrzepy są groźne, jednak lekarz może przepisać tzw. antykoagulanty. Leki te rozrzedzają krew. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta mogą przekazać pacjentowi więcej informacji na temat zapobiegania zakrzepom i ich leczenia.

Alkohol

Gemcytabina może zawierać alkohol. Jeśli stanowi to problem dla pacjenta, powinien powiedzieć o tym lekarzowi, pielęgniarce lub farmaceucie. Poziom alkoholu we krwi pacjenta po podaniu leku może przekraczać limit dopuszczalny do prowadzenia pojazdów.

Pacjent nie powinien prowadzić pojazdów ani obsługiwać maszyn przez kilka godzin po podaniu leku, nawet jeśli czuje się dobrze. W razie zauważenia jakichkolwiek skutków alkoholu po zabiegu należy powiedzieć o tym pielęgniarce, farmaceucie lub lekarzowi.

Płodność

Niektóre leki przeciwnowotworowe mogą wpływać na możliwość zajścia w ciążę lub zapłodnienia. W razie zaniepokojenia tym faktem należy porozmawiać o tym z lekarzem przed rozpoczęciem leczenia.

Współżycie seksualne

Niewielkie ilości leku przeciwnowotworowego mogą przeniknąć do nasienia lub wydzieliny z pochwy. Jeżeli pacjent współżyje podczas leczenia, zespół onkologiczny zazwyczaj zaleca stosowanie prezerwatywy lub koferdamu w celu ochrony partnera(-ki).

Antykoncepcja

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta zalecą, aby w trakcie leczenia i przez jakiś czas po jego zakończeniu powstrzymać się od stosunków seksualnych, których celem jest poczęcie dziecka. Leki chemioterapeutyczne mogą uszkodzić rozwijający się płód. Ważne jest, aby używać antykoncepcji zapobiegającej poczęciu dziecka. Należy zastosować się do zaleceń dotyczących:

- rodzaju antykoncepcji,
- okresu po zakończeniu leczenia, przez który należy kontynuować stosowanie antykoncepcji.

Karmienie piersią

Zaleca się nie karmić piersią podczas opisanego tutaj leczenia oraz przez pewien czas po jego zakończeniu. Jest to spowodowane faktem, iż leki mogą przedostać się do organizmu dziecka z mlekiem matki.

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta mogą udzielić więcej informacji na ten temat.

Szczepienia

Lekarze zazwyczaj zalecają, aby osoby cierpiące na nowotwór zaszczepiły się przeciwko grypie i koronawirusowi (Covid-19). Szczepienia pomagają ograniczyć ryzyko poważnej choroby w wyniku zakażenia się tymi wirusami. Szczepionki te są odpowiednie dla większości osób, w tym dla osób z osłabionym układem odpornościowym.

Jeśli układ odpornościowy jest słaby, należy unikać szczepionek żywych. Szczepionki żywe mogą wywołać złe samopoczucie, ponieważ zawierają bardzo słabą wersję choroby, przeciwko której są podawane. Szczepionki żywe obejmują szczepionkę przeciw półpaścowi (Zostavax®) i szczepionkę przeciwko żółtej febrze.

Ważne jest, aby poprosić lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę o poradę w kwestii szczepionek. Mogą oni wyjaśnić, czy szczepionki są dla pacjenta odpowiednie i kiedy najlepiej je przyjąć.

Leczenie z przyczyn nienowotworowych i leczenie stomatologiczne

W razie potrzeby uzyskania pomocy lekarskiej z powodów niezwiązanych z nowotworem należy zawsze poinformować personel medyczny, że jest się objętym leczeniem przeciwnowotworowym. Należy podać dane kontaktowe onkologa prowadzącego lub zespołu onkologicznego, aby personel medyczny mógł się z nim skonsultować.

Jeżeli pacjent ma wizytę u stomatologa, powinien zawsze poinformować go o leczeniu przeciwnowotworowym. Przed wizytą u stomatologa należy zasięgnąć porady prowadzącego zespołu onkologicznego.

Inne leki

Niektóre leki mogą wpływać na działanie opisanej tutaj terapii lub być dla pacjenta szkodliwe w trakcie jej stosowania. Należy zawsze powiedzieć lekarzowi, pielęgniarce lub farmaceucie o wszystkich substancjach, które pacjent przyjmuje lub planuje przyjmować, w tym:

- lekach przepisanych przez lekarza,
- lekach zakupionych w sklepie, aptece lub online,
- witaminach lub suplementach,
- lekach ziołowych albo terapiach uzupełniających lub homeopatycznych.
- narkotykach rekreacyjnych, takich jak marihuana.

Nasze materiały

Bibliografia

Na stronie elektronicznego Kompendium leków (electronic Medicines Compendium, eMC) można pobrać ulotkę informacyjną dla pacjentów (Patient Information Leaflet, PIL), aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje. Ulotka ta wymienia wszystkie znane skutki uboczne.

Redakcja

Nasza broszura informacyjna została napisana, przejrzana oraz zredagowana przez zespół Cancer Information Development organizacji Macmillan Cancer Support. Jej treść skonsultowano również ze specjalistami w dziedzinie medycyny oraz osobami chorymi na nowotwory.

Naszym informacjom na temat nowotworów przyznano znak jakości PIF TICK. Został on stworzony przez Patient Information Forum i gwarantuje, że spełniliśmy 10 kryteriów tej organizacji w zakresie wiarygodności prezentowanych informacji na temat zdrowia.

Używany przez nas język

Chcemy, aby wszyscy chorzy na nowotwór czuli, że nasze informacje pisane są z myślą o nich. Staramy się, by były one jak najbardziej jasne i przejrzyste. Aby to osiągnąć:

- używamy prostego języka,
- wyjaśniamy terminy medyczne,
- używamy krótkich zdań,
- używamy ilustracji w celu wyjaśnienia tekstu,
- przedstawiamy informacje w jasny sposób,
- upewniamy się, że wszystkie kwestie są zrozumiałe.

Używamy języka inkluzywnego dla wszystkich płci i piszemy w nieformalnym stylu, aby nikt nie czuł się wykluczony. Kiedy jest to wskazane ze względów klinicznych, używamy słów „mężczyzna” i „kobieta” lub „męski” i „żeński”. Robimy to na przykład, wymieniając pewne części ciała lub podając dane statystyczne dotyczące występowania chorób.

Data redakcji

Ostatnia redakcja tekstu: 1 lipca 2023 r.

Następna planowana redakcja tekstu: 1 lipca 2025 r.

Nasze informacje dotyczące nowotworów otrzymały znak jakości PIF TICK.

Oznacza to, że są łatwe w użyciu, aktualne i oparte na najnowszych dowodach naukowych. Więcej informacji o tym, jak opracowujemy nasze materiały, można znaleźć tutaj.

Organizacja Macmillan Cancer Support zapłaciła za przetłumaczenie tych informacji na język polski przez firmę tłumaczeniową.

Właściwa opieka i wsparcie dla pacjenta

Jeśli ktoś ma nowotwór i nie mówi po angielsku, może się obawiać, że to wpłynie na jego leczenie i opiekę. Zespół opieki zdrowotnej powinien jednak zaoferować każdemu poziom opieki i wsparcia oraz informacje, które spełniają jego potrzeby.

Wiemy, że czasami pacjenci mogą doświadczać dodatkowych trudności, próbując uzyskać właściwe wsparcie. Na przykład jeśli ktoś pracuje zawodowo lub ma rodzinę, może być mu trudno znaleźć czas, aby zgłaszać się na wizyty w szpitalu. Może także martwić się o pieniądze i koszty dojazdu. Wszystko to może wywoływać stres i można nie wiedzieć, jak sobie z tym poradzić.

Pomoc jest jednak dostępna. Nasza telefoniczna linia wsparcia może zaoferować w języku dzwoniącego poradę dotyczącą takiej sytuacji. Można porozmawiać z pielęgniarkami, doradcami finansowymi, doradcami zajmującymi się świadczeniami społecznymi czy pracą zawodową. Osobom z nowotworami oferujemy także dotacje od fundacji Macmillan. Są to jednorazowe kwoty pieniędzy, które można przeznaczyć na takie wydatki, jak parking szpitalny, przejazdy, opiekę nad dziećmi czy rachunki za ogrzewanie.

Możliwość rozmowy z organizacją Macmillan w swoim języku ojczystym

Można zadzwonić do organizacji Macmillan pod bezpłatny numer 0808 808 00 00 i porozmawiać z nami w swoim języku ojczystym za pośrednictwem tłumacza. Można porozmawiać z nami o swoich obawach i kwestiach medycznych. Po uzyskaniu połączenia telefonicznego wystarczy powiedzieć po angielsku nazwę swojego języka. Nasza infolinia jest czynna 7 dni w tygodniu w godzinach od 8:00 do 20:00.

© Macmillan Cancer Support 2022 – organizacja charytatywna zarejestrowana w Anglii i Walii (261017), Szkocji (SC039907) oraz na Wyspie Man (604), działająca także w Irlandii Północnej. Spółka z odpowiedzialnością ograniczoną do wysokości gwarancji, zarejestrowana w Anglii i Walii pod numerem 2400969. Numer rejestracyjny spółki na Wyspie Man: 4694F. Adres siedziby: 89 Albert Embankment, London SE1 7UQ. Numer VAT: 668265007

Dokładamy wszelkich starań, aby przekazywane przez nas informacje były dokładne i aktualne, jednak nie mogą one zastąpić specjalistycznej porady lekarskiej udzielonej konkretnemu pacjentowi. W zakresie dopuszczonym przez prawo organizacja Macmillan nie ponosi odpowiedzialności w związku z wykorzystaniem informacji zawartych w niniejszej publikacji, informacji od osób trzecich ani informacji umieszczonych w podanych witrynach internetowych lub do których podano linki.